

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Флегантова Анна Леонідівна

УДК 33.021:[330.341.1:330.332]

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-
ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Полтава – 2016

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Вищому навчальному закладі Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор
Шкурूपій Ольга Всеволодівна,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
завідувач кафедри міжнародної економіки.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Сафонов Юрій Миколайович,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», професор
кафедри макроекономіки та державного
управління;

кандидат економічних наук, доцент
Юринець Зорина Володимирівна,
Львівський національний університет імені Івана
Франка, доцент кафедри менеджменту.

Захист відбудеться «31» травня 2016 р. о 16⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 44.877.01 у Вищому навчальному закладі Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» за адресою: 36014, м. Полтава, вул. Ковалю, 3.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» за адресою: 36014, м. Полтава, вул. Ковалю, 3.

Автореферат розісланий «29» квітня 2016 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

К. Ю. Вергал

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасним умовам розвитку України властива вкрай несприятлива ситуація економічної та політичної нестабільності. Зважаючи на це, економічна політика держави, спрямована на формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, набуває особливо важливого значення. Україні, яка долучається до світових та європейських тенденцій, необхідна система дієвих заходів державного регулювання у названій сфері.

Проблеми, які стосуються ролі інновацій в сучасному господарському житті, суспільства державної інноваційно-інвестиційної політики, інноваційного та інвестиційного розвитку, а також формування відповідного потенціалу для його забезпечення, досліджували такі вітчизняні та зарубіжні науковці: Л. Антонюк, Ю. Бажал, К. Вергал, А. Гальчинський, В. Геєць, О. Головінов, В. Диба, М. Макарова, В. Павлова, Н. Педченко, А. Поручник, М. Рогоза, Ю. Сафонов, Л. Федулова, О. Чернявська, О. Шкурупій, Й. Шумпетер, З. Юринець та ін. Однак, не зважаючи на активний науковий пошук, у цьому напрямі існують невирішені проблеми з державного регулювання у сфері формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. Вони стосуються, насамперед, заходів щодо створення умов виходу країни зі стану внутрішньої кризи та забезпечення короткострокової позитивної економічної динаміки, що дозволяє перейти в подальшому до стабільного довгострокового розвитку на основі сформованого інноваційно-інвестиційного потенціалу. Зміст цих наукових проблем зумовив актуальність теми дисертації, її мету, завдання та структуру.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» кафедри міжнародної економіки за темою «Сучасні процеси глобалізації: рушійні сили, мегатренди, суперечності» (номер державної реєстрації 0113U006220, 2013-2017 рр.), у якій автором визначено інноваційно-інвестиційний потенціал національної економіки, проведені міжнародні порівняння та обґрунтовані засади державної інноваційно-інвестиційної політики в умовах ускладненої політико-економічної ситуації.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка теоретичних засад, а також науково-методичних і практичних рекомендацій щодо державної політики формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. Досягнення цієї мети обумовило визначення та вирішення таких завдань:

- дослідити сутність державної інноваційно-інвестиційної політики як процесуальної цілісності «мета – засіб - результат»;
- розширити наукові підходи до розуміння потенціалу розвитку макроекономічної системи;
- систематизувати заходи інноваційно-інвестиційної політики розвинутих країн за критерієм можливості їх імплементації в Україні;
- визначити заходи уряду з формування інноваційно-інвестиційного потенціалу для відновлення зростання національної економіки;

- ідентифікувати формуючі та стримуючі чинники інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки;
- виявити умови формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки на основі диверсифікації джерел фінансування;
- розробити методичні засади з визначення інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки;
- визначити інноваційно-інвестиційний потенціал розвитку національної економіки на основі системних підходів до його аналізу;
- розробити підхід до прогнозування економічного розвитку національної економіки на основі використання інноваційно-інвестиційного потенціалу.

Об'єктом дослідження є державна регуляторна політика в інноваційно-інвестиційній сфері національної економіки.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки в рамках державної економічної політики.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною базою дослідження є застосування загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Для досягнення мети і виконання завдань у дисертаційній роботі використано наступні методи: економічного аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння – при дослідженні теоретичних положень інноваційно-інвестиційної політики держави та при емпіричному аналізі інноваційно-інвестиційного потенціалу економічного розвитку національної економіки; вибірковий метод - при формуванні системи показників для аналізу інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки та виборі методик його аналізу; індексний метод - при унормовуванні оціночних показників інноваційно-інвестиційного потенціалу; кореляційно-регресійний метод аналізу, графічний та метод моделювання - при побудові моделі залежності ВВП від ступеня сформованості інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки та чинників, що його визначають, а також при міжнародних порівняннях досліджуваного потенціалу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти з питань регулювання інноваційної та інвестиційної діяльності в Україні, офіційні матеріали Державної служби статистики України та інших країн, аналітико-статистичні матеріали міжнародних організацій, результати досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців та власних досліджень автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці теоретичних засад та науково-методичних підходів до формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки на основі відповідно спрямованої державної економічної політики. Основні положення дисертації, що визначають її наукову новизну та виносяться на захист, полягають у такому:

вперше

розроблено методичні засади з визначення інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, які враховують оцінку сприятливості / несприятливості умов формування досліджуваного потенціалу та побудовані на застосуванні структурно організованої системи оцінки і виокремленні складових потенціалу, що забезпечує основу для прийняття урядових рішень в рамках економічної політики держави;

удосконалено

визначення змісту державної інноваційно-інвестиційної політики, яке, на відміну від інших, описує її як процесуальну цілісність «мета – засіб – результат», що дозволило визначити сучасні вимоги вибудовування інноваційно-інвестиційної політики держави та урахувати виклики короткострокового періоду (ускладненого станом економічної нестабільності) та вимоги довгострокового;

розрахунково-оціночний інструментарій, призначений для обчислення факторів ризику, які виникають при формуванні інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки; особливість інструментарію полягає у тому, що він дозволяє чітко інтерпретувати показники ризику при формуванні досліджуваного потенціалу та забезпечує коректність оцінки суперечливих процесів і явищ при визначенні заходів державного регулювання, спрямованих на розвиток національної економіки;

підхід до прогнозування економічного розвитку національної економіки, який передбачає, що заходами державного регулювання буде забезпечено нівелювання дії тих чинників інноваційно-інвестиційного потенціалу, які впливають негативно на ВВП; відмінність такого підходу до прогнозування від інших дозволила виявити ступінь відставання національної економіки від європейських тенденцій за варіативними розрахунками та умови скорочення цього розриву на основі використання резервів досліджуваного потенціалу;

набули подальшого розвитку

систематизація інновацій, відмінністю якої є багатокритеріальність (глибина інноваційних змін, масштаби та сфера виникнення інноваційного ефекту, ступінь проникнення в життя суспільства, галузева спрямованість та інші – всього 29 ознак), що дозволило ідентифікувати властивості інноваційних продуктів, оцінити роль інновацій в сучасному відтворювальному процесі та найбільш повно описати їх функціональні ознаки як рушійної сили науково-технологічного, економічного та соціального розвитку суспільства;

систематизація заходів інноваційно-інвестиційної політики розвинутих країн, відмінністю якої полягає у виокремленні загальних, властивих всім економічно розвинутих країнам заходів, та особливих - властивих окремим країнам; це дозволило здійснити відбір тих заходів, які є найбільш придатними для їх імплементації в Україні;

підхід до визначення заходів державного регулювання, спрямованих на запобігання економічному спаду та створення умов для переходу від стабілізації економіки до її поступового зростання; підхід на відміну від існуючих відрізняється конкретизацією тих галузей і регіонів, які є базовими для сучасного стану національної економіки, при одночасній поступовій реалізації заходів з розвитку галузей п'ятого та шостого технологічного укладів, що дозволяє забезпечити чітко визначені державою та адресно спрямовані регуляторні дії в рамках інноваційно-інвестиційної політики;

підхід до визначення умов виходу національної економіки зі стану кризи, особливістю якого є побудова моделі поетапного інноваційного розвитку національної економіки, що дозволяє застосувати на практиці досвід країн, які подолали негативну дію воєнно-політичних та економічних чинників і

забезпечили швидке макроекономічне зростання та макросистемний розвиток на основі ефективної інноваційної політики держави.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення і висновки дисертації мають теоретичну та практичну цінність, яка полягає у розробці методичних рекомендацій щодо оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. В діяльності Головного управління економіки Полтавської обласної державної адміністрації використані пропозиції щодо застосування методики аналізу інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки (довідка № 05.1-33/1016 від 03.12.2015 р.), Полтавського регіонального центру з інвестицій та розвитку щодо визначення умов поетапного регіонального та загальнонаціонального розвитку в умовах ускладненої політико-економічної ситуації (довідка № 01-08/120 від 03.12.2015 р.), «Приватної фірми «КМ» щодо використання методики оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу із визначенням таких його складових: виробничо-технологічної, фінансової, науково-технічної, трудової (довідка № 292/12 від 04.12.2015 р.). Окремі положення і висновки роботи використовуються при викладанні дисциплін «Національна економіка» та «Міжнародна інвестиційна діяльність» у Вищому навчальному закладі Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (довідка № 05-30/335 від 08.12.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним та завершеним науковим дослідженням. Теоретичні розробки, практичні рекомендації, а також висновки та пропозиції за його результатами отримані автором самостійно. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, в роботі використано тільки ті ідеї та положення, які є особистим результатом здобувача.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дисертаційної роботи доповідались автором на 11-ти міжнародних та українських науково-практичних конференціях: VII Міжнародній науково-практичній конференції «Теория и практика экономики и предпринимательства» (м. Алушта, 2010), VI Міжнародній науково-практичній конференції «Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2010» (Польща, м. Перемишль, 2010), VI Міжнародній науково-практичній конференції «Образование и наука 21 век» (Болгарія, м. Софія, 2010), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Управлінські аспекти підвищення національної конкурентоспроможності» (м. Ялта, 2010), конференції професорсько-викладацького складу ПДАА за результатами науково-дослідної діяльності у 2010 році (м. Полтава, 2011), III Міжнародній науково-практичній конференції «Маркетингове забезпечення продовольчого ринку України» (м. Полтава, 2011), VII Міжнародній науково-практичній конференції «Nastolení moderní vedy - 2011» (Чехія, м. Прага, 2011), II Міжнародній науково-практичній конференції «Соціально-економічний розвиток України і регіонів» (м. Запоріжжя, 2011), II Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу» (м. Київ, 2011), Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми економіки та менеджменту» (м. Львів, 2011), міжнародній науково-практичній конференції «Модернізація та суспільний розвиток національної економіки» (м. Одеса, 2015).

Публікації. Основні результати дисертаційної роботи опубліковано у 25 наукових працях загальним обсягом 9,88 друк. арк., у тому числі – 2 колективних монографіях, 12-ти статтях у фахових виданнях, із них 2 – у фахових виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз, 11 праць – у збірниках за матеріалами конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, 27 додатків на 56 сторінках та списку використаних джерел, що налічує 177 найменувань. Обсяг основного тексту становить 163 сторінки, містить 30 таблиць та 18 рисунків (з них 2 таблиці і 1 рисунок займають 3 повних сторінки).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувача, надано інформацію про апробацію та публікації, структуру роботи.

У першому розділі **«Теоретичні засади дослідження інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку сучасної економіки»** проаналізовано сутність державної інноваційно-інвестиційної політики в контексті сучасної парадигми економічного розвитку, теоретичні підходи до визначення сутності потенціалу інноваційно-інвестиційного розвитку, а також світову практику розвитку національних економік на основі формування і використання інноваційно-інвестиційного потенціалу.

Державна інноваційно-інвестиційна політика повинна здійснюватись як процесуальна цілісність «мета – засіб – результат», підпорядковуючись, передусім, визначальній меті соціально-економічного розвитку країни. Безпосередньо засобом для забезпечення стійкого розвитку економіки, який відбувається в інтересах суспільства, є мобілізація інвестиційних ресурсів, за допомогою яких оновлюється основний капітал (засоби виробництва, технології), а також формується людський та інтелектуальний. За нагромадження та ефективного використання інвестиційних ресурсів у суспільстві створюються умови для науково-технічного прогресу. Отже, державна інноваційно-інвестиційна політика передбачає послідовні заходи державного регулювання, які здійснюються з метою підвищення рівня життя населення (цільова максимізація), досягаються за допомогою мобілізованих інвестиційних ресурсів (засіб) і спрямовані на базові інноваційні зміни, які забезпечують науково-технічний прогрес (результат). Відповідно до цього інноваційно-інвестиційний потенціал розвитку національної економіки визначається як сукупність відповідних (інноваційних та інвестиційних) ресурсів, які забезпечують економічне зростання і підвищення рівня життя населення та прогресивний розвиток суспільства в цілому.

Багатокритеріальна систематизація інновацій (за їх впливом на економіку, потенціалом інноваційного ефекту, адресністю ринкового застосування тощо – всього 29 ознак) стала основою визначення змісту інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки через його складові (види), якими є: виробничо-технологічна, фінансова, науково-технічна, макроекономічна, інфраструктурна, демографічна, трудова, освітня.

У розвинутих країнах формування інноваційно-інвестиційного потенціалу є основою стійкого довгострокового розвитку національних економік і прерогативою економічної політики. Для всіх країн-економічних лідерів властиві такі заходи інноваційно-інвестиційної політики: пряме фінансування НДДКР у формі субсидій для створення та використання інновацій, призначених на розробку та просування нових технологій, товарів та послуг; пільгове кредитування інноваційної діяльності, яке передбачає повну або часткову компенсацію відсотків, сплачених за банківськими кредитами за рахунок коштів спеціальних фондів або державного бюджету; надання податкових пільг та канікул як засіб непрямого стимулювання та мотивації до інноваційної діяльності; митні пільги або повне звільнення від сплати митних податків при імпорті наукового або високотехнологічного обладнання.

З огляду на необхідність удосконалення національної інноваційно-інвестиційної політики, важливим є також аналіз особливих заходів названого спрямування, які властиві високорозвинутим країнам. Цінним для формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки є такі заходи: вирахування з доходу, що оподатковується, вартості наукової апаратури та обладнання, яке безкоштовно передається компаніями університетам та науково-дослідним організаціям і встановлення пільгового режиму амортизаційних відрахувань (США); зменшення корпоративного податку на суму, еквівалентну частині приросту власних витрат фірм на НДДКР порівняно з попереднім періодом (Канада); страхування коштів, які надаються венчурним фірмам з боку держави (Велика Британія); надання пільгових кредитів фірмам, що вкладають кошти в модернізацію підприємств, освоєння випуску нових товарів, а також у заходи з раціонального використання енергії (Німеччина); диверсифікація заходів зі звільнення від сплати податків - реєстраційного (для новостворених науково-технічних підприємств), податку на прибуток, земельного, податку на майно (для інших підприємств-інноваторів) (Італія); преференціонування через надання субсидій малим і середнім підприємствам, що здійснюють НДДКР, звільнення від оподаткування коштів, які вкладаються в ризиковані інноваційні проекти (Франція); створення товариств взаємного кредитування (Японія) тощо.

У другому розділі «**Державна інноваційно-інвестиційна політика України в умовах економічної нестабільності**» розглянуто особливості сучасної політики держави у сфері формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, досліджено пріоритетні та стримуючі чинники цього процесу, визначено підходи до фінансування інноваційного розвитку національної економіки.

Участь України в сучасних міжнародних економічних процесах, зокрема, тих, що відбуваються у сфері інновацій, є принципово значущою. Проте аналіз свідчить, що протягом останніх чотирьох років Україні жодного разу не вдалось підняти вище 60-го місця у рейтингу за показником *Global Innovation Index (GII-2014)* – 63 місце). Враховуючи ускладнену політико-економічну ситуацію в країні, необхідними є конкретизовані підходи до запобігання економічному спаду та створення умов для переходу від стабілізації економіки до її поступового зростання на основі формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки.

У короткостроковому періоді державна інноваційно-інвестиційна політика повинна бути спрямована на підтримання тих галузей і регіонів, які є базовими для сучасного стану макроекономічної системи. Це – машинобудування і металообробка, приладобудування, електронна, електроенергетика, порошкова металургія, хімія і нафтохімія, мікробіологічне виробництво та деякі інші виробництва, які дислоковані, передусім, у Київській, Харківській, Львівській, Одеській, Дніпропетровській та Запорізькій областях. Завданням промислової політики є забезпечення підтримки цих галузей, їх реконструкція та модернізація при одночасній поступовій реалізації заходів з розвитку галузей п'ятого та шостого технологічного укладів (рис. 1).

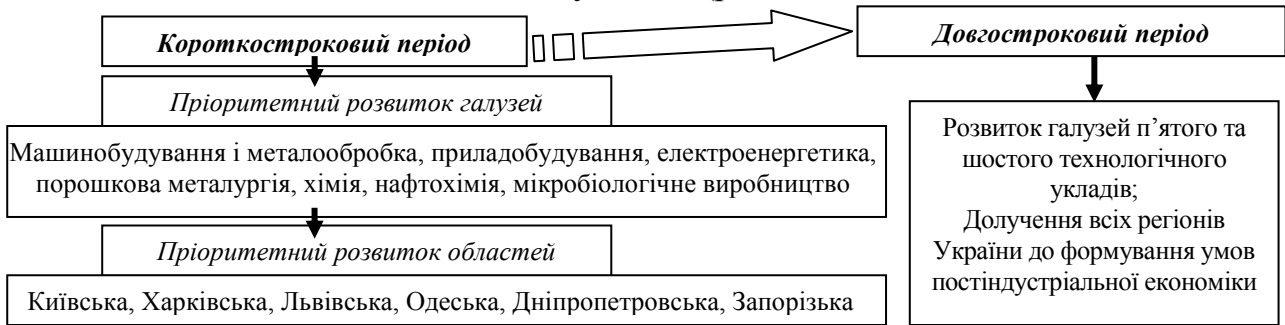

Рис. 1. Напрями дії уряду з економічного розвитку України в умовах ускладненої політико-економічної ситуації

Для України придатною є модель поетапної реалізації названих заходів в рамках інноваційно-інвестиційної політики держави. Орієнтиром для цього є досвід Сінгапуру, Малайзії, Гонконгу та Південної Кореї – азійських економічних лідерів, які у короткий термін успішно трансформували економіку (рис. 2).

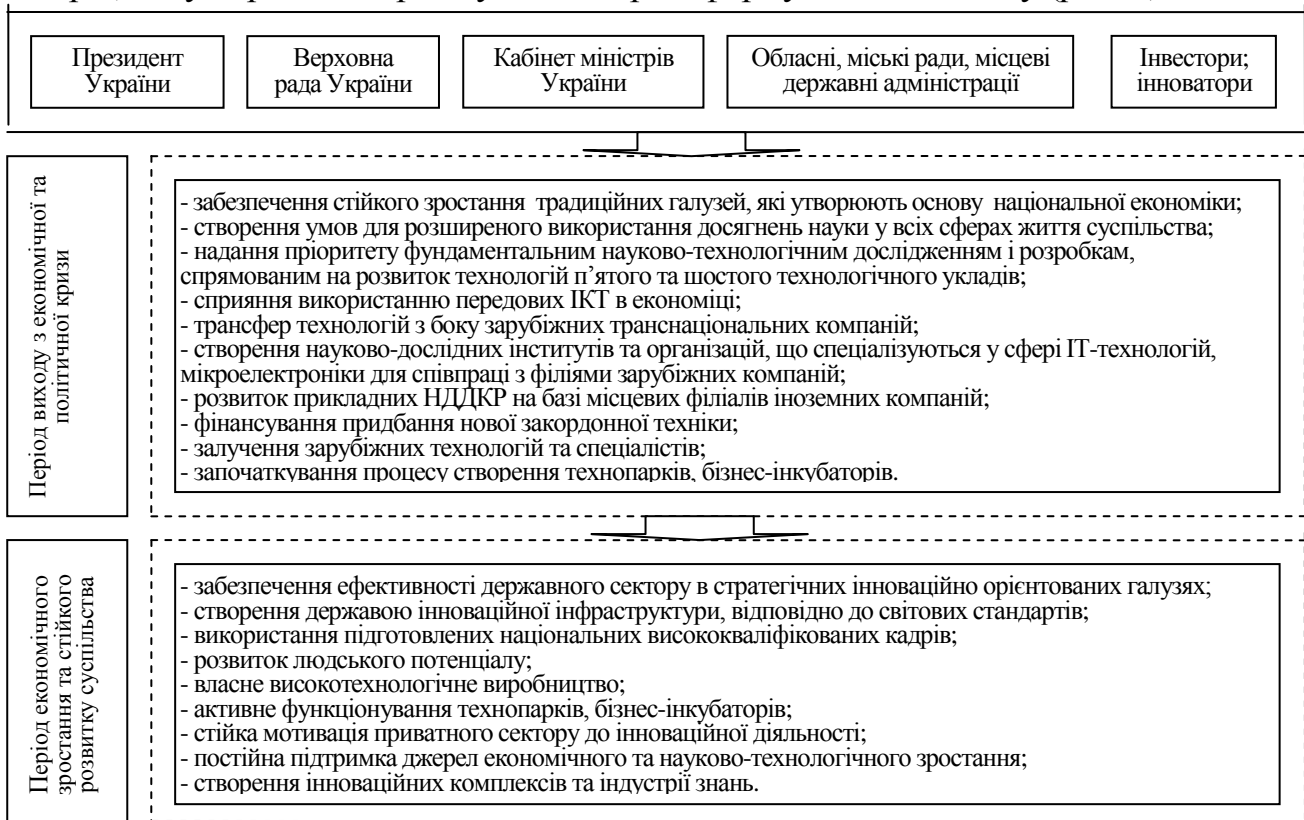

Рис. 2. Модель поетапного інноваційного розвитку України на основі досвіду Сінгапуру, Малайзії, Гонконгу та Південної Кореї

З метою виявлення умов посилення дієвості державної політики у сфері формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки важливим є виокремлення пріоритетних та стримуючих цей процес чинників (рис. 3).

Рис. 3. Чинники формування інноваційної складової інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки (пріоритетні та стримуючі)

Серед підходів до інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку як один з найбільш перспективних для України виокремлено проектний. Він дозволяє конкретизувати процес фінансування за такими ознаками: джерела формування коштів, суб'єкти, створювані інноваційні продукти (технології, ноу-хау, товари та ін.). У системі державного регулювання інноваційно-інвестиційних процесів в Україні, проектний підхід необхідно вважати провідним з огляду на складність політико-економічної ситуації, внаслідок якої істотно зменшилась можливість залучення фінансових ресурсів.

У третьому розділі «Формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку економіки України» запропонований методичний підхід до формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, проведено системний аналіз за названим спрямуванням та здійснено варіативний прогноз результативності використання інноваційно-інвестиційного потенціалу економічного розвитку національної економіки.

Розроблені наукові підходи до визначення інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки істотно відрізняються від інших, існуючих у наш час (найбільш поширені з них позначені як А, В, С).

Сутність пропонованої методики формалізована таблично (табл. 1). На її основі розраховано інноваційно-інвестиційний потенціал розвитку національної економіки 2001-2014 рр. (ІППР - одиниця виміру коефіцієнт). За цей період спостерігалась варіація показника від 1,2 (2002 та 2005 рр.) до 1,28 (2008 р.). У 2014 р. сукупний інноваційно-інвестиційний потенціал розвитку національної економіки становив 1,23.

Таблиця 1

Порівняння методичних підходів до обчислення інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки

Методичні підходи	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	Авторський підхід
Методичні підходи до обчислення складових <i>ІППР</i> національної економіки	$P = X_1 + X_2 + \dots + X_n$	$P = \sqrt[n]{X_1 + X_2 + \dots + X_n}$	$P = \sqrt[n]{X_1 \cdot X_2 \cdot \dots \cdot X_n}$	$P = \sqrt[n]{X_1 \cdot X_2 \cdot \dots \cdot X_n} \cdot Z$
Методичний підхід до обчислення рівня ризику	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>x</i>	$PP = \left(1 + \frac{1}{Z}\right)^{-Z}$ $Z = \sqrt[n]{\tilde{\sigma}_1 \cdot \tilde{\sigma}_2 \cdot \dots \cdot \tilde{\sigma}_i}$
Методичні підходи до обчислення сукупного <i>ІППР</i> національної економіки	$ІППР = \sqrt[n]{P_1 \cdot P_2 \cdot \dots \cdot P_n}$	$ІППР = \sqrt[n]{P_1 + P_2 + \dots + P_n}$	$ІППР = \frac{P_1 + P_2 + \dots + P_n}{n}$	$ІППР = \sqrt[n]{P_1 \cdot P_2 \cdot \dots \cdot P_n}$
Довідково умовні позначення	<i>P</i> – потенціал певного виду, що входить до складу сукупного інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки; <i>X</i> ₁ , <i>X</i> ₂ , <i>X</i> _{<i>n</i>} – показники, що входять до потенціалу певного виду; <i>ІППР</i> – сукупний інноваційно-інвестиційний потенціал розвитку національної економіки; <i>P</i> ₁ , <i>P</i> ₂ , <i>P</i> _{<i>n</i>} – потенціали за видами; <i>PP</i> – рівень ризику; <i>Z</i> – проміжне значення показника рівня ризику.			

Примітки: 1. За методичними підходами до обчислення *ІППР* національної економіки *A*, *B*, *C*, вплив чинників ризику визначається за числовим значенням *P*, яке вводиться у формули *ІППР*. 2. Показник рівня ризику за авторським методичним підходом до обчислення *ІППР* національної економіки набуває значень від 0,368 до 1.

Це дозволило порівняти в динаміці ВВП України з названим потенціалом. Аналіз показав, що зв'язок між зазначеними показниками становить 0,48 (середня ступінь кореляційної залежності). Це означає, що уряд України, фактично, індиферентно ставився до формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. Розроблена методика дозволила також порівняти інноваційно-інвестиційний потенціал розвитку макроекономічної системи України з відповідними потенціалами Польщі та Франції. Моделі економічного розвитку цих країн розглядаються як орієнтовні варіанти короткострокового та довгострокового розвитку України (табл. 2).

Таблиця 2

Відносні величини порівняння інноваційно-інвестиційних потенціалів розвитку економіки Польщі та Франції з потенціалом розвитку економіки України, 2014 р.

Інноваційно-інвестиційні потенціали розвитку економіки за видами	2014 р.	
	Польща	Франція
Виробничо-технологічний	2,19	11,84
Фінансовий	26,35	563,61
Науково-технічний	19,75	22,78
Макроекономічний	49,23	9,82
Інфраструктурний	3,88	6,03
Демографічний	1,31	0,92
Рівень ризику	1,50	1,01
Трудовий	5,65	0,92
Освітній	1,43	1,75
Сукупний <i>ІППР</i> національної економіки	5,33	6,19

Примітки: 1. Вимір числових значень – абстрактні показники, обчислені в коефіцієнтах; 2. *ІППР* національної економіки (всього та за видами) взято за одиницю. 3. Вплив чинників ризику на сукупний *ІППР* національної економіки визначається за формулою (табл. 1) – чим вищим є його значення, тим чинниковий вплив менше.

Подальше поглиблення аналізу інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки здійснюється послідовно (в три етапи) за допомогою вхідних показників (68 параметрів) та показників, які специфіковані

до потреб названого аналізу (показник сприятливості та несприятливості впливу сформованого *ІІІР* на розвиток національної економіки) (рис. 4).

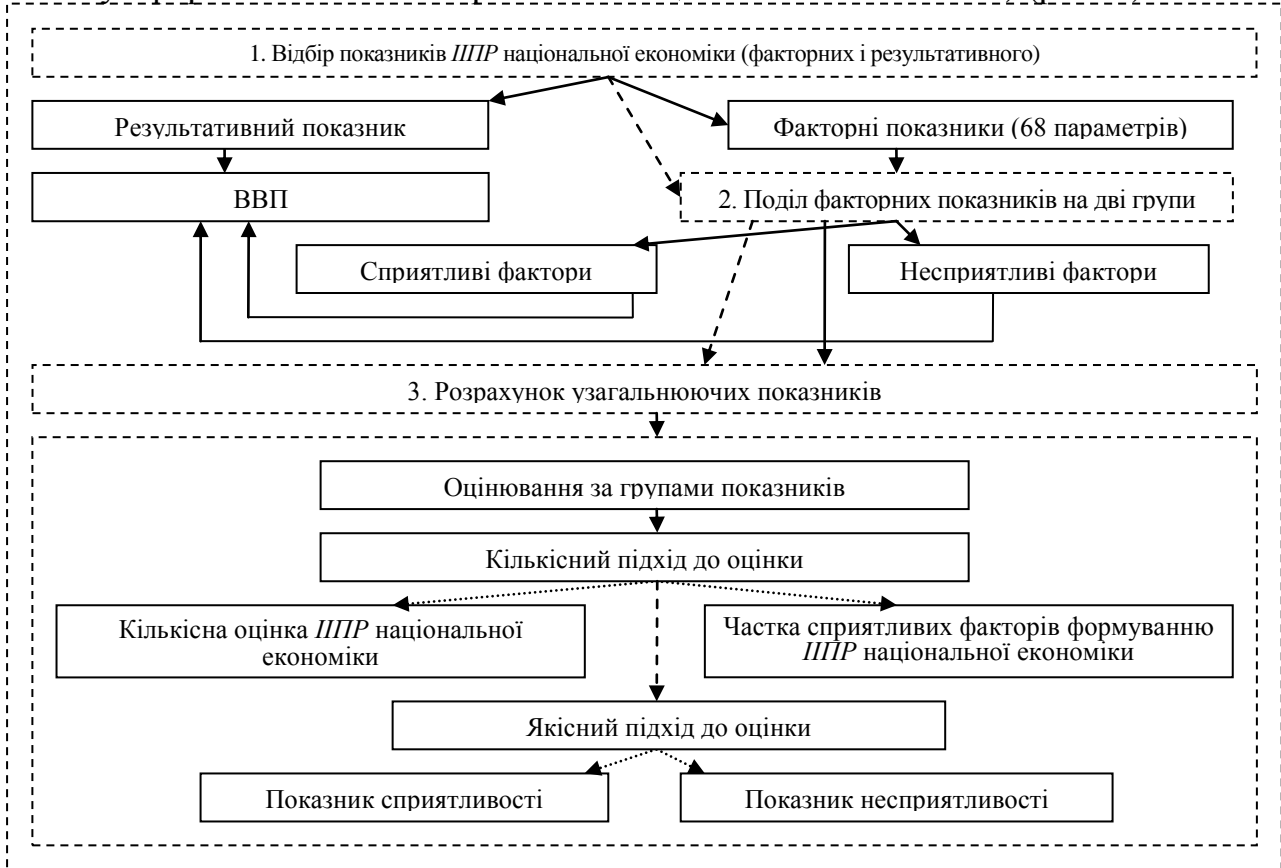

Рис. 4. Послідовність процесу оцінки *ІІІР* національної економіки

Примітка. ----- – етапи аналізу інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки; ———— – зв'язок між показниками.

Суттєво значущою частиною аналізу (див. п. 3, рис. 4) є узагальнення дії чинників, які сприятливо / несприятливо впливають на формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки (табл. 3).

Таблиця 3

Система показників сприятливості / несприятливості умов формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки

Назва показника	Формула	Критерій
Кількісне співвідношення сприятливих і несприятливих факторів <i>ІІІР</i> національної економіки	$KCH = \frac{KC}{KH} - 1$	від -1 до ∞ ; $KCH > 0$ – використання <i>ІІІР</i> національної економіки сприяє зростанню ВВП; $KCH < 0$ – не сприяє.
Частка сприятливих факторів у кількості всіх факторних показників <i>ІІІР</i> національної економіки	$ЧСФ = \frac{KC}{KB} \cdot 100\%$	від 0 до 100%; $ЧСФ > 50\%$, - використання <i>ІІІР</i> національної економіки сприяє зростанню ВВП; $ЧСФ < 50\%$ – не сприяє.
Показник сприятливості сформованого <i>ІІІР</i> розвитку національної економіки	$ПС = \frac{\sum C}{\sum B}$	від 0 до 1, чим ближче до 1, тим сприятливішим для економічного розвитку є дія інноваційно-інвестиційних чинників.
Показник несприятливості сформованого <i>ІІІР</i> розвитку національної економіки	$ПН = \frac{\sum H}{\sum B}$	від 0 до 1, чим ближче до 0, тим несприятливішим для економічного розвитку є дія інноваційно-інвестиційних чинників.

Примітка. KCH – показник кількісного співвідношення сприятливих і несприятливих факторів; KC – кількість сприятливих факторів; KH – кількість несприятливих факторів; $ЧСФ$ – частка сприятливих факторів у кількості всіх факторних показників; KB – кількість всіх факторних показників; $ПС$ – показник сприятливості сформованого інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку макросистеми; $\sum C$ – сума нормованих сприятливо діючих факторів; $\sum B$ – сума всіх нормованих показників. $ПН$ – показник несприятливості сформованого інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку макросистеми; $\sum H$ – сума нормованих несприятливо діючих факторів.

Застосування названих показників дозволило оцінити ступінь їх впливу на інноваційно-інвестиційний потенціал розвитку національної економіки, а також зробити аналогічні розрахунки для Польщі і Франції (табл. 4).

Таблиця 4

Сприятливість інноваційно-інвестиційних чинників розвитку
макроекономічних систем Україна, Польща, Франція (2012 – 2014 рр.)

Країни	Показники	
	кількісне співвідношення факторів (<i>KCH</i>)	частка сприятливих факторів (<i>ЧСФ</i>), %
Україна	-0,341	39,7
Польща	1,19	68,63
Франція	1,88	74,19

Примітки: 1. *KCH* і *ЧСФ* розраховані на основі попереднього обчислення коефіцієнтів кореляції між кожним з показників, що входять до складу інноваційно-інвестиційного потенціалу та ВВП; 2. *KCH* обчислено як коефіцієнти; 3. Для України *KCH* < 0, оскільки кількість сприятливих факторів менше за кількість несприятливих (*KC* < *KH*).

На цій основі здійснено парне міжкраїнне порівняння: а) Україна – Польща; б) Україна – Франція. Гіпотетично, якщо для України *ЧСФ* відповідатиме нормативу (50%, а не 39,7%), ВВП потенційно може становити 150 млрд. дол. США. Проте це означає, що за рік ВВП України повинен зрости більш як на $\frac{1}{4}$, що є надзвичайно складним завданням. З огляду на об'єктивні умови сучасної економічної ситуації в Україні, негативна дія несприятливих чинників на розвиток національної господарської системи є настільки сильною, що в дійсності такий приріст є суто теоретичним для країни, господарська система якої ослаблена війною.

Розширений факторний аналіз формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку економіки України дозволив визначити чинники, які найбільш сильно (позитивно та негативно) впливають на ВВП. Кореляційно-регресійна модель названої залежності ($R^2=0,89$) описується так:

$$Y = 0,2697 \cdot X_{12} - 0,0575 \cdot X_{13} + 4,0076 \cdot X_{18} + 10,7782 \cdot X_{23} + 5,9990 \cdot X_{31} + 0,1094 \cdot X_{33} + 3,4432 \cdot X_{59} - 10,5209 \cdot X_{62} + 16,5618 \cdot X_{66} - 0,3260 \cdot X_{68} - 7,4231 \quad (1)$$

де Y – ВВП; X_{12} – вартість реалізованої промислової продукції; X_{13} – вартість інноваційних витрат у промисловості; X_{18} – обсяг прямих іноземних інвестицій; X_{23} – інвестиції в основний капітал; X_{31} – подання заявок на видачу охоронних документів до патентних відомств інших країн (промислові зразки); X_{33} – фінансування наукових та науково-технічних робіт; X_{59} – кількість осіб у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації; X_{62} – кількість вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації; X_{66} – кількість аспірантів; X_{68} – кількість докторантів.

Прогнозування економічного розвитку національної економіки, на основі сформованого інноваційно-інвестиційного потенціалу, відображає зміну ВВП за трьома варіантами. Перший варіант передбачає, що розвиток подій в Україні буде відбуватись за тенденцією, яка виявила себе станом на 2014 р. і була негативною; другий - що урядом України будуть вжиті заходи загального регуляторного впливу, результатом яких стане припинення падіння ВВП; третій – ґрунтується на можливості компенсаторних заходів держави щодо поступового

усунення дії тих факторів інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, що негативно впливають на ВВП при одночасному забезпеченні стабілізації економічної і політичної ситуації в країні (рис. 5).

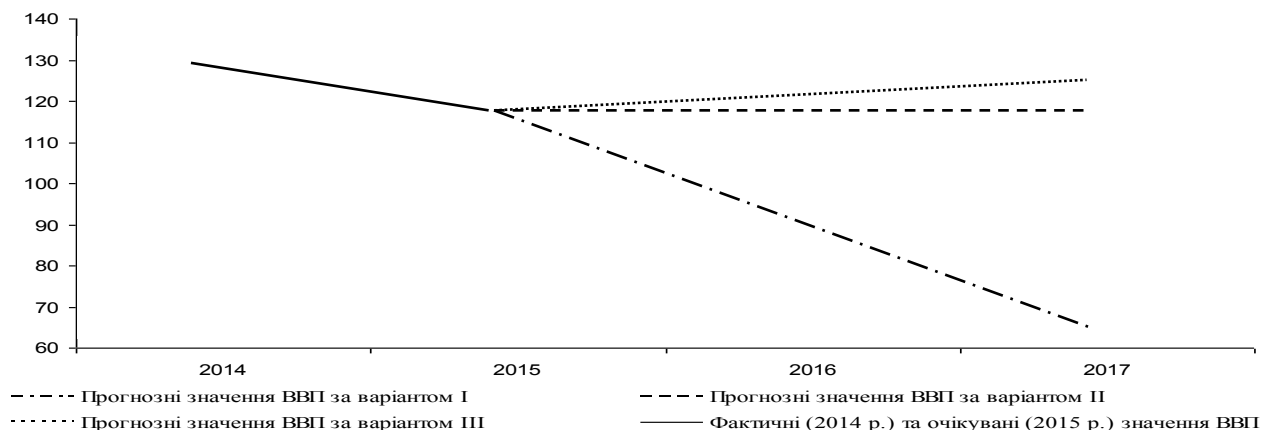

Рис. 5. Прогнозована динаміка ВВП України до 2017 р.

Примітка. ВВП 2015 року визначено за очікуваними даними Міністерства економічного розвитку (90% від ВВП 2014 р.)

Згідно з прогнозом за варіантом III, компенсаторний ефект від усунення негативної дії певних чинників інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки (збільшення ЧСФ) дозволяє створити умови для того, щоб економіка України розвивалась з приростом ВВП 3,2%. Саме такий показник економічного зростання властивий Польщі (2014 р.), економіка якої розглядається як короткостроковий орієнтир для майбутнього розвитку національної економіки України. Якщо Україна слідуватиме Польщі, то вітчизняна економіка зможе досягти у 2017 р. ВВП обсягом 127 млрд. дол. США. За приклад довгострокового розвитку національної економіки обрано Францію. Проте навіть при належному державному регулюванні розбіжність між рівнями розвитку України і Польщі та України і Франції лишатиметься суттєвою: у 2017 році - 4,35 та 22,88 разів відповідно. Це за умов, що результатом регуляторної політики держави стане усунення негативної дії найбільш впливових чинників на формування інноваційно-інвестиційного потенціалу, а також поліпшиться економічний та політичний стан в цілому) (табл. 5).

Таблиця 5

Прогнозне співвідношення ВВП Польща / Україна та Франція / Україна, 2016-2017 рр., разів

Коефіцієнт відставання (Україна порівняно з Польщею та Францією)	Польща		Франція	
	2016 р.	2017 р.	2016 р.	2017 р.
Варіант I	5,85	8,45	30,72	44,42
Варіант II	4,64	4,64	24,36	24,36
Варіант III	4,49	4,35	23,61	22,88

Примітка. Коефіцієнт відставання розрахований як відношення ВВП Франції та Польщі (фактичні дані, 2014 р.) до ВВП України (прогнози дані 2016, 2017 рр.).

Враховуючи умови ускладненої політико-економічної ситуації в країні, ефективні заходи регулювання в межах державної політики з формування

інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, набувають особливого значення. Інноваційно-інвестиційний потенціал економічного розвитку національної економіки в Україні суттєвий, але його обмежене використання не забезпечує прискорення процесів економічного відтворення та покращення якості життя в суспільстві на цій основі.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення й наведено нове вирішення науково-практичного завдання, щодо державної політики формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. На основі проведеного дослідження сформульовано такі теоретико-методологічні та практичні висновки.

1. Обґрунтовано сутність державної інноваційно-інвестиційної політики як процесуальної цілісності «мета – засіб – результат» на основі її розуміння як системи послідовних заходів державного регулювання, спрямованих на підвищення рівня життя населення (цільова максимізація) на основі зумовлених інноваціями базових змін науково-технічного прогресу (результат) за допомогою мобілізованих інвестиційних ресурсів (засіб).

2. Розширено наукові підходи до розуміння потенціалу розвитку національної економіки на основі багатокритеріальної систематизації інновацій, яка дозволяє ідентифікувати властивості інноваційних продуктів, відображає роль інновацій у сучасному відтворювальному процесі та повно описує їх функціональні ознаки як рушійної сили науково-технологічного, економічного та соціального розвитку національних економік.

3. Систематизовано ознаки інноваційно-інвестиційної політики розвинутих країн з метою імплементації в Україні заходів державного регулювання в сфері формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, які притаманні країнам-економічним лідерам. Відмінністю підходу до названої систематизації є виокремлення загальних (властивих всім економічно розвинутих країнам) заходів такого спрямування та особливих (для кожної країни).

4. Запропоновано підхід до визначення умов запобігання спаду в національній економіці та поступового створення передумов її переходу від стану стабілізації до стану зростання на основі формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. Названий підхід щодо цього полягає у виокремленні тих галузей та регіонів, які у наш час є базовими для національної економіки. Їх розвиток в умовах внутрішньої економічної кризи є первинно необхідним для забезпечення стійкості національної економіки при одночасному поступальному розвитку п'ятого та шостого технологічного укладів. Такий підхід до визначення умов макроекономічних змін в Україні дозволяє забезпечити чіткі та адресно спрямовані регуляторні дії, які повинні стати основою інноваційно-інвестиційної політики держави.

5. Визначено умови виходу національної економіки зі стану кризи, особливістю яких є побудова моделі поетапного інноваційного розвитку України, що дозволяє застосувати на практиці досвід Сінгапуру, Малайзії, Гонконгу та Південної Кореї. Названі країни подолали негативну дію воєнно-політичних та

економічних чинників і забезпечили швидке макроекономічне зростання та макросистемний розвиток на основі ефективної інноваційної політики держави. Адаптація практики названих країн є надзвичайно важливою для України.

6. Диверсифіковані джерела фінансових ресурсів, які використовуються з метою створення інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. Побудована модель залучення інвестиційних ресурсів в інноваційні проекти та конкретизовані відповідно до цього заходи регулювання, що здійснюються в рамках державної інноваційно-інвестиційної політики.

7. Розроблено методичні підходи до аналізу інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, які передбачають наявність системи правил, способів і прийомів, застосованих до структурно організованої системи показників. Використання такої системи дозволяє забезпечити належний ступінь достовірності оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки (всього та за видами), а також забезпечити основу для обґрунтованості прийняття урядових рішень у рамках економічної політики держави на основі чіткості проведеного аналізу. Методика оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки передбачає етапи визначення показників формування досліджуваного потенціалу, а також ВВП країни та з'ясування зв'язку між ними.

8. Застосовано компаративний підхід до визначення інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, який ґрунтується на методиці системного аналізу і критеріях оцінки сприятливості сформованого відповідно напрямом державної політики потенціалу інтересам розвитку макросистеми. Представлено розрахунково-оціночний інструментарій, призначений для обчислення факторів ризику, які виникають при формуванні інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки.

9. Здійснено прогноз ВВП за трьома варіантами. Перший варіант передбачає, що економічні зміни будуть відбуватись в Україні за тенденцією, яка фактично виявила себе до теперішнього часу і була негативною; другий варіант засновується на тому, що урядом України будуть застосовані заходи загального регуляторного впливу, результатом яких стане припинення падіння ВВП; третій варіант ґрунтується на можливості компенсаторних заходів держави в рамках здійснюваної нею економічної політики, яка полягає у поступовому усуненні дії тих факторів інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, що негативно впливають на ВВП при одночасному забезпеченні стабілізації економічної і політичної ситуації в країні. Особливістю прогнозування є порівняльний аналіз із розвитком Польщі (короткостроковий період) та Франції (довгостроковий період).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Підрозділи монографій

1. Флегантова А. Л. Економічна сутність та проблеми формування маркетингових інновацій / А. Л. Флегантова // Фінансово-економічні проблеми стабільного розвитку економіки України : колективна монографія / під ред.

А. Ф. Головчука, О. О. Непочатенко. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2010. – Ч. 2. – С. 257-260.

2. Флегантова А. Л. Стратегія розвитку інноваційної діяльності в Україні / А. Л. Флегантова // Маркетинг. Менеджмент. Інновації : монографія / за ред. С. М. Ілляшенка. – Суми : ТОВ «ТД «Папірус», 2010. – С. 56-64.

Статті у наукових фахових виданнях України

3. Флегантова А. Л. Сучасні підходи до класифікації інновацій / А. Л. Флегантова // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія : Економіка і менеджмент. – 2011. – № 2 (10). – С. 65-71.

4. Флегантова А. Л. Сучасні підходи до визначення економічної сутності інновацій / А. Л. Флегантова // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2011. – №2 (156). – Ч. 1. – С. 338-343.

5. Флегантова А. Л. Сучасні підходи до визначення економічної сутності терміну «інвестиції» / А. Л. Флегантова // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2011. – №4. – С. 184-187.

6. Флегантова А. Л. Реальні та валові інвестиції: сутність та особливості / А. Л. Флегантова // Економіка та держава. Серія : Економічні науки. – № 11. – 2011. – С. 31-33.

7. Флегантова А. Л. Сучасні підходи до класифікації інвестицій / А. Л. Флегантова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: зб. наук. праць. Серія : Економічні науки. – Кіровоград : Кіровоградський національний технічний університет, 2011. – Вип. 20. – Ч. I. – С. 306-310.

8. Флегантова А. Л. Стан інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні та шляхи її покращення / А. Л. Флегантова // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства : зб. наук. праць. Серія : Економічні науки. – Харків : ХНТУСГ, 2011. – Вип. 113. – С. 387-394.

9. Флегантова А. Л. Методичні підходи до оцінювання інноваційно-інвестиційної діяльності області / А. Л. Флегантова // Економіка і регіон. – 2012. – № 1 (32). – С. 158-161.

10. Флегантова А. Л. Регіональні аспекти удосконалення інвестиційної діяльності / А. Л. Флегантова // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії : зб. наук. праць. – Полтава : ПДАА, 2012. - №1 (4). – Т. 1. – С. 300-304.

11. Шкурупій О. В. Наукові підходи до обґрунтування методології дослідження інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку української економіки / О. В. Шкурупій, А. Л. Флегантова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2014. – № 2 (64). – С. 9-17. *Особистий внесок*: запропоновано методичний підхід до оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки.

12. Флегантова А. Л. Особливості державної інноваційно-інвестиційної політики в умовах ускладненої політико-економічної ситуації в Україні / А. Л. Флегантова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. – 2015. – № 2 (70). – С. 62-68.

Статті у наукових періодичних виданнях іноземних держав та виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз

13. Флегантова А. Л. Стан і розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності у Полтавській області / А. Л. Флегантова // Актуальні проблеми економіки. - № 9 (147). – 2013. – С. 151-157. ¹

14. Шкурупій О. В. Можливості поетапного економічного розвитку України в умовах ускладненої політико-економічної ситуації / О. В. Шкурупій, А. Л. Флегантова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2015. – № 2. – С. 163-168. *Особистий внесок:* розроблено модель поетапного інноваційного розвитку України на основі досвіду зарубіжних країн. ²

Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації

15. Флегантова А. Л. Сучасні аспекти розвитку маркетингових інновацій / А. Л. Флегантова // Теория и практика экономики и предпринимательства: материалы VII междунар. науч.-практ. конф., 11-13 мая 2010 г. – Алушта : Таврический национальный университет им. В. И. Вернадского, 2010. – С. 119-120.

16. Флегантова А. Л. Інвестиційний клімат України / А. Л. Флегантова // Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2010 : materialy VI miedzynar. nauk.-prak. konf., 7-15 czerwca 2010 r. – Przemysl : Nauka I studia, 2010. – V. 5. Ekonomiczne nauki. – S. 43-46.

17. Флегантова А. Л. Засади ефективного розвитку інвестиційної діяльності в Україні / А. Л. Флегантова // Образование и наука 21 век – 2010: материалы VI міжнар. наук.-практ. конф., 17-25 жовтня 2010 р. – Софія : Бял ГРАД-БГ, 2010. – С. 88-91.

18. Флегантова А. Л. Перспективи вдосконалення інвестиційної діяльності в регіонах України / А. Л. Флегантова // Управлінські аспекти підвищення національної конкурентоспроможності: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., 21-23 жовтня, 2010 р. – Ялта : Кримський інститут бізнесу, 2010. – С. 102-106.

19. Флегантова А. Л. Перспективи розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні / А. Л. Флегантова // Зб. матеріалів конференції професорсько-викладацького складу за результатами науково-дослідної діяльності у 2010 році, 26-27 квітня 2011 р. – Полтава : ПДАА, 2011. – С. 125-126.

20. Флегантова А. Л. Сутність та особливості маркетингових інновацій / А. Л. Флегантова // Маркетингове забезпечення продовольчого ринку України : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., 17-18 травня, 2011 р. – Полтава : РВВ ПДАА, 2011. – С. 165-167.

¹ Міжнародні наукометричні бази - SciVerse Scopus by Elsevier, Index Copernicus, EBSCOhost, Ulrich's Periodicals Directory, EconLit, Cabell's Directories, ABI/Inform (by ProQuest).

² Міжнародна наукометрична база - Index Copernicus

21. Флегантова А. Л. Характеристика основних джерел фінансування та методів залучення інвестицій в інноваційні проекти / А. Л. Флегантова // *Nastoleni moderni vedy – 2011 : materialy VII mezinar. ved. – prakt. conf.*, 27.09-5.10.2011. – Praha : Publishing House Education and Science, 2011. – S. 57-59.

22. Флегантова А. Л. Характеристика підходів до оцінювання стану інноваційно-інвестиційної діяльності в регіоні / А. Л. Флегантова // *Соціально-економічний розвиток України і регіонів : зб. тез доп. II міжнар. наук.-практ. конф.*, 20-21 жовтня 2011 р. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2011. – С. 135-136.

23. Флегантова А. Л. Теоретичні основи інвестування у макро- та мікроекономіці / А. Л. Флегантова // *Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу: зб. тез II Міжнарод. наук.-практ. конф.*, 3 листопада 2011 р. – Київ : КНЕУ, 2011. – С. 502-504.

24. Флегантова А. Л. Фінансування інноваційної діяльності в регіонах України / А. Л. Флегантова // *Сучасні проблеми економіки і менеджменту : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф.*, 10-12 листопада, 2011 р. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 435.

25. Флегантова А. Л. Особливості інноваційно-інвестиційної політики держави в умовах економічної нестабільності / А. Л. Флегантова // *Модернізація та суспільний розвиток національної економіки : зб. матеріалів між нар. наук.-практ. конф.*, 18-19 вересня 2015 р. – Одеса : Центр економічних досліджень та розвитку, 2015. – С. 35-37.

АНОТАЦІЯ

Флегантова А. Л. Державна політика формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтава, 2016.

У дисертації проведено теоретичний аналіз інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку сучасних макроекономічних систем. Досліджено умови формування інноваційно-інвестиційного потенціалу національної економіки та роль державного регулювання, яка зростає в умовах несприятливої економічної ситуації та політичної нестабільності в країні.

Розроблено методичний підхід до формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. Застосовано узагальнену та структурно організовану систему показників його оцінки. Виокремлено складові сукупного потенціалу: виробничо-технологічну, фінансову, науково-технічну, макроекономічну, інфраструктурну, демографічну, трудову, освітню. Визначені чинники ризику, що виникають при формуванні інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки. Розширено розрахунково-оціночний інструментарій, який застосовується в аналізі названого потенціалу. Введено показники оцінки

сприятливості та несприятливості умов його формування. Здійснено оцінку ступеню сформованості та дієвості потенціалу інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України (всього та за видами). Розроблено методичний підхід, який дозволяє отримати достовірну оцінку інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки і забезпечити прийняття ефективних урядових рішень, що створює умови для дієвої державної інноваційно-інвестиційної політики.

Ключові слова: інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційний потенціал, інноваційно-інвестиційна діяльність, інноваційний розвиток, державна інноваційно-інвестиційна політика.

АННОТАЦІЯ

Флегантова А. Л. Государственная политика формирования инновационно-инвестиционного потенциала развития национальной экономики. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Высшее учебное заведение Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли», Полтава, 2016.

Диссертация содержит теоретический анализ инновационно-инвестиционного потенциала развития современных макроэкономических систем. Изучены особенности формирования инновационно-инвестиционного потенциала развития национальной экономики и роль государственного регулирования в осуществлении этого процесса. При этом учтены условия неблагоприятной экономической и политической ситуации в стране.

Предложены научные подходы к исследованию сущности государственной инновационно-инвестиционной политики, которые определяют ее как процессуальную целостность «цель – средство – результат». Государственная инновационно-инвестиционная политика предполагает последовательное осуществление мероприятий государственного регулирования, которые направлены на повышение уровня жизни населения (целевая максимизация), достигаются с помощью инвестиционных ресурсов (средство) и направлены на базисные инновационные изменения, которые обеспечивают научно-технический прогресс (результат).

Произведена классификация инноваций. Ее особенностью является многокритериальный подход к систематизации. Это позволило идентифицировать особенности инновационных продуктов, оценить роль инноваций в современном воспроизводственном процессе и наиболее полно описать их функциональные признаки, как движущей силы научно-технологического, экономического и социального развития общества.

Проанализированы общие и особенные подходы к усовершенствованию инновационно-инвестиционной политики развитых стран и определены те, которые являются наиболее приемлемыми с точки зрения их имплементации в

Украине. Выделены приоритетные отрасли, обеспечивающие экономическое развитие страны в краткосрочном и долгосрочном периодах. Построена модель поэтапного инновационного развития национальной экономики, основанная на опыте азиатских стран (современных экономических лидеров) и практике государственного регулирования в этих странах. Выделены приоритетные для формирования инновационно-инвестиционного потенциала факторы и факторы, которые сдерживают этот процесс.

Разработан методический подход к формированию инновационно-инвестиционного потенциала развития национальной экономики. Сформирована обобщенная и структурно организованная система показателей его оценки. Выделены такие составляющие совокупного потенциала: производственно-технологическая, финансовая, научно-техническая, макроэкономическая, инфраструктурная, демографическая, трудовая, образовательная. Расширен расчетно-оценочный инструментарий его анализа.

Определены факторы риска, возникающие при формировании инновационно-инвестиционного потенциала развития национальной экономики. Усовершенствован метод их расчета. Введены показатели оценки благоприятных и неблагоприятных условий формирования инновационно-инвестиционного потенциала развития национальной экономики.

Проанализирована степень сформированности и действенности потенциала инновационно-инвестиционного развития экономики Украины (всего и по видам). Методические основания такого анализа обеспечили достоверную оценку инновационно-инвестиционного потенциала развития национальной экономики. Это обеспечило эффективный подход к обоснованию правительственных решений и создало предпосылки для осуществления действенной государственной инновационно-инвестиционной политики.

С учетом экономической и политической нестабильности национальной экономики составлены три варианта прогноза ВВП. Наиболее благоприятный из них предполагает возможность обеспечения макроэкономической стабильности в государстве и устранение действия тех факторов, которые негативно влияют на формирование инновационно-инвестиционного потенциала развития национальной экономики.

Рассчитаны темпы отставания экономического развития Украины от развития европейских стран. Проведен корреляционный анализ зависимости между ВВП и показателями инновационно-инвестиционного развития национальной экономики (2001-2014 гг.). На его основе сделан вывод о том, что правительство Украины долгое время игнорировало необходимость активных действий по формированию инновационно-инвестиционного потенциала развития национальной экономики.

Определены пути выхода национальной экономики из сложившейся ситуации на основе использования инновационно-инвестиционного потенциала экономического развития. Разработана методика, которая позволила сравнить инновационно-инвестиционный потенциал развития макроэкономической системы Украины с соответствующими потенциалами

Польши и Франции. Модели экономического развития этих стран рассмотрены как вероятные варианты краткосрочного и долгосрочного развития Украины.

Ключевые слова: инновации, инвестиции, инновационно-инвестиционный потенциал, инновационно-инвестиционная деятельность, государственная инновационно-инвестиционная политика.

SUMMARY

Flegantova A. L. The State Policy in Forming Innovation and Investment Potential of the National Economy Development. – Manuscript.

Dissertation for the Candidate of Economics Science in specialty 08.00.03 - Economics and Management of National Economy – Higher Educational Establishment of Ukoopspilka «Poltava University of Economics and Trade», Poltava, 2016.

Theoretical analysis of the innovation and investment potential of the modern macroeconomic systems development is conducted in the thesis. Grounds to enable innovation and investment potential of the national economy and the government control role advanced during country's adverse economic situation and it's political instability are analyzed.

The methodological approach to enable innovation and investment potential of the national economy is developed. The generalized and structurally organized system of the evaluation indicators is applied. The components of the aggregate potential, such as industrial and technologic, financial, scientific and technical, macroeconomic, infrastructural, demographic, labor, educational are determined. Factors of risk, which arise when enabling innovation and investment potential of the national economy development are defined. Calculation and evaluative tools, used in the analysis of the listed above potential are updated. The evaluation indicators of the favorability and adverse conditions of its use are introduced. The degree of the development and the effectiveness of the innovation and investment potential of Ukraine's economy development (overall and by types) is evaluated. The described methodological approach provides a reliable evaluation of the innovation and investment potential of the national economy development and is capable to provide effective government decisions to create conditions for the effective state innovation and investment policy.

Key words: innovations, investments, innovation and investment potential, innovation and investment activity, state innovation and investment policy.